

Barbara Strzałkowska

Wystawa filatelistyczna "Papież Pielgrzym. Jan Paweł II na znaczkach pocztowych świata"

Collectanea Theologica 73/4, 195-198

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BARBARA STRZAŁKOWSKA, WARSZAWA

**WYSTAWA FILATELISTYCZNA „PAPIEŻ PIELGRZYM.
JAN PAWEŁ II NA ZNACZKACH POCZTOWYCH ŚWIATA”**

**Galeria Pałac Prezydencki, Warszawa październik-grudzień 2003
Instytut Polski, Rzym, 18 X – 7 XI 2003**

W roku obchodów srebrnego jubileuszu pontyfikatu Jana Pawła II znalazło się wiele sposobności, by ukazać, przypomnieć, upamiętnić i uczcić osobę papieża i dar jego posługi w Kościele. W obchody 25-lecia pontyfikatu włączyli się ludzie na całym świecie, w różny sposób starając się oddać hołd Janowi Pawłowi II. W podobnym duchu należy postrzegać inicjatywę okolicznościowej wystawy filatelistycznej poświęconej Ojcu Świętemu, zorganizowanej w Warszawie i w Rzymie.

Jest wiele sposobów, w jakie można mówić o osobie i posłudze Jana Pawła II, i wiele dróg, na jakich można dokumentować jego pontyfikat. Jedną z nich jest dokumentacja tego pontyfikatu na znaczkach pocztowych. Jak wielkie są światowe zbiory tzw. filatelistycznych „papaliów” i jak bogatym językiem mówią one o tym pontyfikacie, można było się przekonać na wystawie filatelistycznej „Papież Pielgrzym. Jan Paweł II na znaczkach pocztowych świata”, otwartej 10 października 2003 r. w Galerii Pałacu Prezydenckiego w Warszawie, oraz 18 października 2003 r. w Instytucie Polskim w Rzymie. Walory pocztowe, pochodzące z kolekcji ks. prof. Waldemara Chrostowskiego, zaprezentowane na obu wystawach, stanowią kompletne, stale uzupełniane i zapewne największe tego typu zbiory na świecie. Pokazano na wystawie ponad 1600 znaczków i pochodnych wobec znaczka pocztowych firm wydawniczych pochodzących z ponad 120 krajów świata, wydanych w 363 emisjach, w latach 1979-2003.

„Na znaczkach znalazł wyraz podziw wobec Jana Pawła II (...) To około 1600 walorów pocztowych wyróżniających rozmaite aspekty tego pontyfikatu” – powiedział autor kolekcji – ks. prof. Waldemar Chrostowski, podkreślając, iż znaczki pochodzą z nieraz bardzo egzotycznych części świata. Srebrny jubileusz pontyfikatu papieża Jana Pawła II stał się bardzo dobrym momentem, by zbieraną cierpliwie kolekcję zaprezentować publiczności.

Inauguracja wystawy miała miejsce w Galerii Pałacu Prezydenckiego w Warszawie, a bliźniaczą wystawę otwarto w Instytucie Polskim w Rzymie. Uroczystego

otwarcia warszawskiej wystawy dokonał prezydent RP, Aleksander Kwaśniewski wraz z małżonką. „Wystawa ta została pomyślana jako wyraz szacunku i uznania dla dokonań Ojca Świętego. Pragnę wraz z małżonką uczcić w ten sposób jubileusz 25-lecia pontyfikatu naszego Wielkiego Rodaka” – napisał prezydent. Otwierając wystawę podkreślił, że znaczek jest najważniejszym dokumentem pocztowym, ale również zapisem najbardziej istotnych wydarzeń historycznych. „Zbiory filatelistyczne «papaliów» są pełnym treści dokumentem czasów, w których żyjemy, zapisem wielkich wydarzeń i dokonujących się przemian. (...) Niezwykłość osoby Jana Pawła II sprawia, że rozwija się w bezprecedensowy sposób dokumentacja tego pontyfikatu. Wystawa ta (...) jest wymowną tego ilustracją” – podkreślił prezydent. – „Polacy są dumni, że Jan Paweł II przyniósł światu tyle dobra” – powiedział.

Ks. prof. Waldemar Chrostowski podkreślił, iż dotychczas żaden człowiek za swojego życia nie doczekał się tak ogromnej liczby walorów pocztowych jak Jan Paweł II. „Znaczki i pozostałe znaki pocztowe wiernie odzwierciedlają rolę Jana Pawła II we współczesnym świecie, a jednocześnie w jakimś stopniu współtworzą i kształtują siłę i jakość tego oddziaływania” – napisał. Zbiór ks. prof. Chrostowskiego powstał tyle lat, ile liczy obecny pontyfikat, a jego zainteresowanie filatelią papieską rozpoczęło się jeszcze podczas studiów biblijnych w Rzymie.

Na uroczystości otwarcia obecni byli dostojni goście, reprezentanci władz państwowych, ludzie Kościoła, nauki, kultury, polityki i mediów. Aranżację graficzną wystawy zaprojektował Wojciech Neubart. Cała wystawa była pomyślana tak, aby zaprezentować i wyeksponować zarówno same walory pocztowe, jak i ich pochodzenie oraz znaczenie. Otwierała ją duża plansza, przedstawiająca Tatry, po przeciwległej stronie zaś plansza przedstawiająca Bazylikę św. Piotra w Rzymie. Same znaczki zostały zaprezentowane na 63 planszach, mających tło nieba. Ułożono je w układzie chronologicznym, według lat pontyfikatu. Wszystkie przedstawiały ciekawy, inny obraz osoby i posługi Jana Pawła II. „Im dłużej trwa pontyfikat, tym bardziej urozmaicone i bogate są poświęcone mu wydania pocztowe” – podkreślał ks. Chrostowski. Obok znaczków będących dokumentacją papieskich pielgrzymek, były też takie, które dokumentowały ważne wydarzenia historyczne, społeczne, kulturalne związane z Janem Pawłem II, oraz inne – przedstawiające np. samochody papieskie.

Wystawę otwierały znaczki wydane przez Watykan 12 października 1978 r., a więc na kilka dni przed wyborem Jana Pawła II na Stolicę Piotrową, tzw. Sede Vacante, wydane po śmierci papieża Jana Pawła I. Pierwszy znaczek pocztowy z podobizną Jana Pawła II został wydany na początku 1979 r., co ciekawe, nie został on wyemitowany ani przez Poczta Watykańską ani przez Poczta Polską, lecz 24 stycznia 1979 r. wydała go poczta Gabonu (!). Nazajutrz, 25 stycznia, ukazał się

WYSTAWA FILATELISTYCZNA „PAPIEŻ PIELGRZYM”

znaczek Dominikany, a dopiero potem wyemitowano znaczki Watykanu, zaś w czerwcu 1979 r., przy okazji pierwszej pielgrzymki papieża do ojczyzny, wydała je także Poczta Polska. Ostatnim z walorów kolekcji zaprezentowanym na wystawie był blok wyemitowany wspólnie przez Poczta Watykańską i Polską 20 marca 2003 r. na XXV Rok Pontyfikatu Jana Pawła II. Emisja składa się ze srebrnego znaczka i bloku złożonego z 25 znaczków, na których znajdują się reprodukowane fotografie z najważniejszych wydarzeń każdego kolejnego roku posługi papieskiej. Czasem, który najbardziej obfitował w wydania „papieskich” walorów pocztowych okazał się Wielki Jubileusz Roku 2000. Wtedy ukazało się najwięcej wydań, bo aż 35: składa się na nie 39 znaczków i 179 znaczków w blokach, 39 bloków, 9 arkusików i zeszytik znaczkowy.

Wystawa „Papież Pielgrzym” to już 10 wystawa otwarta w Galerii Pałacu Prezydenckiego. Nigdy dotychczas jednak nie wystawiano tam kolekcji znaczków. I choć wydawałoby się, iż znaczki nie stanowią ciekawego obiektu, to okazały się naprawdę zaskakujące, a czasami nawet wzbudzały emocje. Ogromne zainteresowanie wzbudził największy rozmiarami blok zaprezentowany na wystawie (zajmujący całą planszę), wydany przez Liberię 16 listopada 2000 r., zawierający 190 znaczków, gdzie na znaczku oznaczonym cyfrą 70 umieszczono portret Jana Pawła II, a na pozostałych portrety przywódców 189 innych państw świata piastujących swoje urzędy w 2000 r., wśród nich także prezydenta Polski, Aleksandra Kwaśniewskiego.

Znaczki z warszawskiej wystawy ks. prof. Waldemar Chrostowski przekazał Muzeum Narodowemu w Warszawie.

Bliźniacza wystawa została otwarta nieco tydzień później, 18 października 2003 r., w Instytucie Polskim w Rzymie, mieszczącym się w Pałacu Blumenstihl, w pobliżu Papieskiego Instytutu Polskiego, w którym mieszkają polscy duchowni przebywający na studiach w Rzymie, a więc i niedaleko Watykanu. Organizatorami rzymskiej wystawy był Ośrodek Dokumentacji Pontyfikatu Jana Pawła II, Instytut Polski w Rzymie oraz Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej przy Stolicy Apostolskiej. Patronat nad wystawą objęła małżonka prezydenta RP, Jolanta Kwaśniewska, która również dokonała jej uroczystego otwarcia.

Podczas otwarcia najpierw zabrała głos dyrektor Instytutu Polskiego, Małgorzata Furdal, potem małżonka prezydenta RP, Jolanta Kwaśniewska, ks. prof. Waldemar Chrostowski oraz dyrektor Ośrodka Dokumentacji Pontyfikatu Jana Pawła II, ks. dr Jan Głowczyk. Wśród gości znaleźli się przedstawiciele dyplomacji, pracownicy dykasterii watykańskich, filatelisci, goście z Polski i Włoch. Wśród nich ambasador RP przy Stolicy Apostolskiej, Hanna Suchocka, i były premier RP, Tadeusz Mazowiecki.

Ks. dr Jan Głowczyk podkreślał, iż są dwa motywy, które przyświecały Ośrodkowi Dokumentacji Pontyfikatu, w organizacji tej wystawy – chęć oddania czci pa-

BARBARA STRZAŁKOWSKA

pieżowi w 25. rocznicę pontyfikatu oraz chęć opowiedzenia o tym pontyfikacie. „Fakt, że znaczki pochodzą ze 123 krajów to dowód na to, że opowiadamy językiem 123 państw” – powiedział.

Na rzymskiej wystawie zwracały uwagę znaczki, przedstawiające Jana Pawła II z Matką Teresą z Kalkuty (wyemitowane zwłaszcza w 1997 r.), bowiem nazajutrz po otwarciu wystawy, w niedzielę 19 października, na placu św. Piotra Ojciec Święty przewodniczył ceremonii jej beatyfikacji.

Znaczki w Rzymie zostały zaprezentowane w takiej samej oprawie graficznej, jak na wystawie warszawskiej. Zbiory wystawy rzymskiej stały się własnością Ośrodka Dokumentacji Pontyfikatu Jana Pawła II.

Barbara Strzałkowska, Warszawa